

Grundbuch

I

5

N° 3^d

Zur Bibliothek des Königl. Kollationsamtes
Militär- und Infanterie-Regiments

DE
P E C C A T I
IN SPIRITVM SANCTVM
IRREMISSIBILITATE

DISSERTATIO INAUGVRALIS THEOLOGICA

QVAM

MODERATORE ATQVE PROMOTORE

VIRO SVMMÆ VENERABILI

CHRISTOPHORO TIMOTHEO
SEIDELIO

S. THEOL. D. SEREN. EKVNSV. AC LVNEBVRG. DVICIS SVPERINTENDENTE
GENERALI, CAPITVLI IMPERIALIS LIBERI REGIO-LOTHARIENSIS ABBATE,
S. THEOL. PROFESSORE PRIMAR. IN ACADEMIA IVLIA CAROLINA, ET PROT-
ECCLESIASTE ELMESTADIENSI ACAD. H. VICERECTORE, FACVLT.
THEOLOG. DECANO ET AD HVNC ACTVM CLEMENTISSIME
CONSTITVTO PRO-CANCELLARIO,

PRO SVMMIS IN THEOLOGIA HONORIBVS
CONSEQVENDIS

D. VII. MARTII MDCCLXVIII.

HOR. ANTE ET POMERIDIANIS

IN IVLEO MAIORI

P V B L I C O E X A M I N I S V E M I T T E T

A V C T O R

IOANNES ERNESTVS SCHVBERT

PHILOS. D. ILLVSTRISS. COMIT. SCHAUMBVRG. AC LIPPENS. A CONSIL. SACRIS
EIVSD. COMITATVS SVPERINTENDENS, ET PROT-ECCLES.
STADTHAGENSIS.

RECUSA A. O. R. MDCCLX.

HELMSTADII

TYPIS VID. PAVLI DIET. SCHNORRII,
ACAD. THYPOGR.

DE PECCATI
IN SPIRITVM SANCTVM
IRREMISSIBILITATE
DISSERTATIO INAUGVRALIS THEOLOGICA.

§. I.

*Peccati in Sp. S. mentio tantum fit Matt. XII. Marc. III.
Luc. XII.*

De peccati in spiritum sanctum irremis-
sibilitate, eiusdemque potissimum
causa, mihi iam dicturo necesse eo
magis esse videtur, ut, *quale hoc
ipsum sit peccatum*, prævia exposi-
tione declaretur, tum, quia in va-
rias sententias præstantissimos abi-
re viros manifestum est, cum, quia ex ipsa huius
peccati ratione formali eius demonstrari debet irre-
missibilitas. Sunt autem tria tantum scripturæ loca,
A
atque

atque hæc unius eiusdemque argumenti, quæ huius peccati mentionem faciunt. Primum habet MATTHÆVS cap. XII. v. 31. 32. Propterea dico vobis: omne peccatum & omnis blasphemia remittetur hominibus, sed blasphemia contra Spiritum non remittetur hominibus. Et si quis dixerit verbum contra filium hominis, remittetur illi; si quis vero dixerit contra Spiritum sanctum, non remittetur illi, neque in hoc seculo, neque in futuro. Secundum exhibet MARCVS cap. III. v. 28. 29. 30. Amen dico vobis, omnia peccata remitti filiis hominum, & blasphemias, quotquot blasphemant. Si quis vero blasphemaverit contra Spiritum sanctum, non habet remissionem in æternum, sed reus est æterni iudicii. Nam dixerant, eum habere Spiritum impurum. Postremus continetur LVCÆ cap. XII. v. 10. Qui dixerit verbum contra filium hominis, remittetur illi; qui vero blasphemaverit contra Spiritum sanctum, illi non remittetur.

§. II.

Sed non Hebr. VI. X. 1. Jo. V.

Sunt, qui huc etiam pertrahunt loca Hebr. VI. 4. seqq. X. 26. 1. Joh. V. 16. quoniam ibidem de peccato sermo est, quo commisso homines renovari haud possunt ad pœnitentiam, aut sacrificio carent, aut pro quo orare non licet. Sed quia his locis vocabulum peccati in Spiritum sanctum non continetur, cuius notio scripturæ non inferri, sed ex illa erui debet, illis nec uti possumus, verum huius criminis conceptum demonstraturi. Itaque non aliud datur fundamentum inveniendi, quale peccatum sit illud in Spiritum sanctum, præter verba Christi, ab Evange-

angelistis Matthæo, Marco, & Luca, II cit. recitata. Quibus vero ut solide superstrui possit tractatio hæc, attendi debent circumstantiæ, quæ causa erant, cur optimus Salvator noster huius peccati mentionem fecerit, & tam graviter de illo locutus sit.

§. III.

Occasio de peccato in Spiritum S. loquendi Christo data.

Christus sanaverat hominem cæcum & mutum, atque eiecerat dæmonem, quo obsessus erat. Singulare hoc opus; quod potentiam vere divinam arguebat, populum, qui illius testis erat oculatus, convincebat, hunc Jesum Nazarenum esse filium Davidis, h. e. Messiam patribus promissum. Id ægre ferebant Pharisei, & cum præclarum hoc divinitatis eius argumentum solidis aut speciosis saltem rationibus confutare non possent, neque tamen in eum credere vellent, ut aliquem malitiæ, incredulitatis, & persecutionis suæ haberent prætextum, criminabantur, *Jesum dæmones ope principis dæmonum eicere*; adeoque, quod veritatem testimonii Salvatoris nostri demonstrare, eorumque fidem promoveri & poterat & debebat, in tam atrocis calumniæ convertebant materiam. Hac igitur impiissima opinione omnem propemodum fidem excedente a Christo solide refutata, tandem, *omne, inquit, peccatum hominibus remitti potest; sed quod in Spiritum sanctum committitur, prorsus est irremissibile.* Vid. Matth. XII. 22-32 Luc. XI. 14. seqq. XII. 1-10.

§. IV.

Pharisæi pecc. in Sp. S. committebant, cum dicrent, Christum habere demonem.

Quibus præmissis haud difficulter intelligi poterit.

1. *Peccatum in Spiritum sanctum esse eiusmodi crimen, quale committebant Pharisæi & Scribæ, cum dicerent, Christum, qui dæmones eiecerat, hæc opera vere divina facere efficacia Beelzebub, principis malignorum Spirituum, per illum operantis.* Hunc enim conceptum probat occasio salvatori nostro data, atrocitatem huius criminis exaggerandi. Quodsi enim Pharisæi huius delicti rei non fuissent, calumniantes, Christum habere dæmonem, plane nullam habuisset causam, adhortandi, ut sibi quisque ab hoc peccato caveret, cum in ipsa refutatione huius pharisæorum criminationis versaretur. Et ne ulla nobis dubitandi causa sit, factum Judæorum esse peccatum in Spiritum sanctum, MARCVS, recitatis verbis Christi, quæ de hoc peccato agunt, addit: *Nam dixerant, Christum habere dæmonem.* Marc. III. 30.

§. V.

Peccatum hoc prorsus est irremissibile.

Vt vero etiam habeamus characterem, quo hoc peccatum a reliquis omnibus distinguatur, Christus expresse dicit.

2. *peccatum in Spiritum sanctum prorsus esse irremissibile, h. e. non solum nunquam remitti, sed etiam remitti haud posse.* Quodsi enim Salvator noster locis antea citatis tantum dixisset, *peccatum hoc nunquam actu remitti,* reliqua, quæ huic opponuntur, **omnia,**

omnia, ex eius sententia, actu & vere remitterentur. Hoc autem non fieri, vel inde patet, quod multi homines absque fide & pœnitentia, & hinc quoque sine peccatorum remissione, ex hoc mundo discedunt, post hanc vitam vero, finito scilicet gratiæ termino, illam multo minus consequuntur. Quapropter cum posterius, nimirum peccata reliqua tandem actu remitti, falsum sit, fateri nōs oportet, peccatum in Spiritum sanctum non tantum non condonari, sed etiam coedonari non posse.

§. VI.

Notantur, qui hoc negant.

Equidem b. IO. REINHARDVS RVSIVS, Theologus in Academia Jenensi quondam celeberrimus, in *Harm. Evang. Lib. IV. cap. XIV. Tom. II. p. 1016.* arbitratus est, *peccatum hoc non absolute irremissibile, sed tantummodo difficulter remissibile esse, ob insignem animi, quam arguit, malitiam, quæ ne extraordinaria illa Dei gratia se expugnari patitur; & pro sua sententia laudat WIGANDVM, IVDICEM, HEERBRANDVM, FRANZIVM, VARENIVM, MÜLLERVM, HILDEBRANDVM, MEYERVM, FECHTIVM.* Sed quoniam hoc tantum fundamento nititur, quod illa absoluta irremissibilitas cum gratia Dei universalis, eiusve abundantia præ peccato omni, & Christi ad eos, qui huius criminis rei facti erant, adhortatione ad pœnitentiam conciliari haud posse videtur; non est, quod peccatum hoc actu quidem, sed tamen difficulter remissibile esse credamus. Inferius enim, ut opinor, evidentissime demonstrabo, nec abundantiam nec universalitatem gratiæ divinæ limitari,

nec denique utilitatem aut necessitatem exhortationum Christi ad penitentiam tolli, quamvis peccatum hoc absolute irremissibile esse statuatur. Dico autem, illud absolute irremissibile esse, quatenus contra distinguitur & difficulter remissibili, & actu irremissibili; h, e. quatenus nec unquam remittitur, nec remitti quidem potest. Atque ita sentiunt quoque Theologi citra controversiam magni, b. 10. GERHARDYS in *LL. Th. Loc. de Pecc. §. 109. Tom. II. p. 303. b. 10.* AD, SCHERZER in *Brev. Theol. Hülf. Cap. V. p. m. 304. b. 10.* ANDR. QVENSTEDT in *Syst. Theol. Part. II. cap. II. Sect. II. qu. 19. p. m. 1071* & ex recentioribus *Celeberr. IAC. CARPOVIVS in Theol. Rev. Dogm. Part. II. cap. IV. §. 1394. Tom. I. p. 813. §. VII.*

Sententia Pontificiorum de peccato in Sp. S.

Hoc supposito, nimirum Judæos, quos reprehendebat Christus, peccatum in Spiritum Sanctum commisisse, (d. 4.) & ipsum hoc peccatum irremissibile esse, (d. 5.) facilius nobis via erit, veram huius peccati notionem inveniendi, falsasque de illius natura opiniones removendi. PONTIFICII, Magistrum sententiarum sequuti, sex numerant huius peccati species, desperationem, præsumptionem, impœnitentiam, obstinationem, impugnationem, veritatis agnitæ, & invidentiam fraternæ gratiæ. Sed quoniam hæc est specierum enumeratio, non autem rationis formalis determinatio, de generali conceptu inveniendi laboravit THOMAS AQUINAS in *Summa Theol. in secunda secunde Qu. XIV. Act. I. p. m. 31.* & tres veterum sententias exhibuit. Prima est

cit **MANASII**, **HILARII**, aliorumque, & in eo consistit, quando ad literam aliquid blasphemum dicitur contra Spiritum Sanctum, sive hic accipiatur pro nomine essentiali totius Trinitatis, sive pro nomine personali tertiæ personæ; secunda est sancti **AVGVSTINI**, qui impœnitentiam finalem quamcunque peccatum in Spiritum Sanctum esse voluit; Tertia omne peccatum ex certa malitia profectum facit peccatum in Spiritum Sanctum, & qui hanc amplectuntur, peccata ex infirmitate peccata in patrem, peccata vero ex ignorantia peccata in filium vocant. Hisce tribus opinionibus quartam addit **BELLARMINVS** in *Disp. de Controv. fidei Tom. III. de Pœnit. Lib. II. cap. XVI. p. 1109.* eamque reliquis omnibus præferendam esse censet. Nimirum ex huius Doctoris sententia peccatum in Spiritum Sanctum nihil aliud est, quam veritatem cognitam & manifestam, ex malitia improbare, & tanquam dæmoniacam & detestabilem calumniari.

§. VIII.

Sententia nostrorum Theol. vulgaris.

Ab hac sententia non multum recedunt **NOSTRATES**, qui vulgarem de natura huius peccati opinionem defendunt. Ita enim **QVENSTEDT** in *Syst. Theol. Part. II. cap. II. sect. I. th. 99. p. m. 951.* Forma peccati in Spiritum sanctum consistit 1. in doctrinæ evangelicæ evidenter & sufficienter agnitæ & approbatæ ex plene libera & non impedita voluntate facta abnegatione, 2. eiusdem hostili oppugnatione, & 3. voluntaria & atroci blasphematone. Ut autem quisque intelligat, quid sit, ex plene libera & non impedita volun-

voluntate veritatem agnitam abnegare; illustrationis causa addit: *Eiusmodi peccator nec pericula habet, aut minas, quas pertimescat, nec promissa, quibus invitetur, sed peccat gratis, temere, malitiose.* Si hæc animi dispositio ad constituendam huius peccati naturam requiritur, fere dixerim, crimen in Spiritum sanctum & impossibile, & nunquam commissum esse. Quia enim mentis humanæ constitutio & indoles postulat, ut id saltim velimus, quod nobis bonum esse videtur, & id nolimus, quod malum esse arbitramur, homo, qui veritatem agnitam publice abnegat, impugnat, & calumniatur, hoc detestabile factum sibi bonum, veritatis vero professionem mali quid sibi esse putet, necesse est. Sane Pharisæi, qui huius criminis accusabantur a Christo, hoc animi morbo laborabant. Timebant enim, si nihil peius, certe tamen magnam famæ suæ violationem, si Christum & doctrinam eius publice profiterentur, aut illi non animi vehementia & virulentis verbis contradicerent. Hac igitur vanitate & ambitione & hoc contemptus & infamiæ metu impulsus criminabantur, Christum habere dæmonem, eiusque doctrinam ex orco resuscitam esse. Quam difficultatem cum animadverterint recentiores, concedunt quidem, peccatum hoc ex motivo boni apparentis aut lucri cuiusdam temporalis, adeoque ex metu facturæ huius boni, ab hominibus committi, in eo tamen adfentiuntur maioribus, quod peccatum in Spiritum sanctum sit spontanea abnegatio veritatis coelestis agnitæ, connexa cum blasphematione & persecutione malitiosa. Sic enim *celeberrimus* CAR-

POVI-

NOVIUS in *Theol. Dogm. Tom. I. Part. II. cap. IV. §.*
 1388. *Peccatum in Spiritum sanctum consistit in malitiosa,*
speciosa, & finali oppugnatione veritatis coelestis, ad salu-
tem homini applicandæ. Et **IO. PET. REVSCHIVS,**
Philosophus & Theologus in *Academia Jenensi cele-*
berrimus, in Introd. in Theol. Rev. §. 399. p. 773. seq.
inquit: sic ergo manifestum est ex antecedentibus, quod
forma peccati in Spiritum sanctum consistat in concursu
trium actuum, indivulso nexu ita coherentium, ut, uno
absente, non adsit peccatum in Sp. S. Primo sc. doctrinæ
evangelicæ vel universæ vel partis eius, quam cum ad-
sensu certissimo planeque divino cognovit homo, pertinax
ac obdurata abnegatio spontanea & plane libere, seu sine
metu maioris mali facta, ex motivo boni adparentis seu
lucris temporalis, requiritur. Secundo accedit oportet
huius cum convictione agnitæ adprobataque adeo veri-
tatis divinæ blasphematio, ut pro absurda, mendace &
diabolica venditetur. Tertio adesse debet veritatis illius
atque eorum, qui hanc profitentur, vexatio dirissima,
adeoque hostilis atque inimicissimus & in veritatem
evangelicam & in huius defensores animus.

§. IX.

Hi in duas partes dispescit possunt.

Hi vero, qui docent, peccatum in Spiritum
 sanctum esse spontaneam & malitiosam agnitæ veri-
 tatis salutaris abnegationem & impugnationem, in
 duas iterum partes dispesci possunt. Alii enim cre-
 dunt, crimen hoc tantum cadere in eos, qui do-
 ctrinam Evangelicam publice unquam professi & a-
 cti renati fuerunt. Hanc sententiam tuetur, **HÜL-**
SEMANNVM & HVTTERVM sequutus, **QVEN-**

STEDT in *System. Theol.* Part. II. cap. II. sect. II. Qu. XVI. p. m. 1060. & ex recentioribus modo laudatus REVSCHIVS in *Introd. in Theol.* p. 775. Alii vero sentiunt, & a non renatis & doctrinam Evangelii nunquam professis peccatum hoc committi posse. Huic opinioni addictos fuisse MVSQVLVM, MEISNERVM & FEVRBORNIVM, b. QVENSTEDT l. c. p. 1061. testatur. Et, ni fallor, eadem opinio placuit CEL. CARPOVIO, qui & l. c. & alibi non abnegationem, sed tantum oppugnationem veritatis coelestis & officii Sp. S. in conversione hominis peccatum hoc esse dicit.

§. X.

Refutatur opinio, quod soli renati peccat. in Spirit. S. committere possint.

Qui peccatum hoc proprium renatorum & veram doctrinam publice professorum esse volunt, primum illius requisitum non attendisse mihi videntur, scilicet, quod sit peccatum, quale a Phariseis & scribis committebatur, cum hi homines pessimi dicerent, Christum miracula edentem habere daemonium. (§. 4.) Quod enim Pharisei & scribae, Christum hostiliter aggressi, & divina eius opera calumniati, unquam renati aut Evangelium professi fuerint, aut oppido falsum est, aut certe probari nequit. Equidem non nego, auctorem epistolae ad Hebraeos cap. VI. 4. seqq. de peccatoribus lapsis loqui, qui gratia Spir. S. illuminati & conversi actu fuerunt, tamen, quoniam non asserit, eos peccatum illud commisisse, quod Christus blasphemiam in Spir. S. vocavit, ad hunc locum provocari haud potest, quamdiu de natura huius peccati controversia agitur. Ceterum fateor, homines rena-

renatos & veram doctrinam publice professos huius
 criminis reos fieri posse; & id saltem contendo, quod
 præcedens regeneratio & professio veritatis non ne-
 cessario requiratur ad peccatum in Spiritum S. &
 quod non solum renati sint huius delicti subiectum.

§. XI.

*Resutatur opinio, quod omnis voluntaria agnita veritatis abnegatio
 & impugnatio sit pecc. in Spir. S.*

Hoc vero exemplum Phariseorum, qui in Spi-
 ritum S. peccarunt, obiici illis non potest, qui sim-
 pliciter asserunt, ad peccatum hoc sufficere, ut quis
 veritatem cœlestem, de qua convictus est, contra
 conscientiam finaliter impugnet & blasphemet, sive
 fuerit renatus aut veritatem publice professus, sive
 minus. Nam Pharisei, quibus Salvator noster cri-
 men illud exprobrat, utique convicti erant, vera es-
 se omnia, quæ Christus prædicaret, nihilo tamen mi-
 nus personam & doctrinam eius blasphemabant &
 persequabantur. Sed nova oritur difficultas, quan-
 do irremissibilitatis, quæ est annexum, huius peccati
 inseparabile, rationem reddere debent. In eo omnes
 consentiunt, quod peccatum illud irremissibile sit
 propter *causam* finalem. Illa vero finalis incredulitas
 aut necessario connexa esse debet cum veritatis agni-
 tæ impugnatione & persecutione, ut fiat peccatum
 in Spiritum S. aut non. Si posterius, illorum mens
 est: Quando quis in peccato contra Spiritum S. us-
 que ad finem vitæ suæ perseverat, illud remitti non
 potest. Sed hoc sensu quodcumque peccatum irre-
 missibile test, & rectius irremissum, quam irremissi-
 bile diceretur. Nam ita sentiunt: qui cum peccato in
 Sp. S. *causam* finalem connectit, illi non potest re-
 mitti;

ll. Qu
 atudatus
 erolen-
 it nun-
 Huic
 R.V.M
 nobi.
 it. cel.
 rationem,
 tis & of-
 hoc es
 mmittere
 & ve-
 nt, pri-
 dentur,
 scribis
 ut, Chri-
 4.) Quod
 aggressi,
 enati aut
 sum est,
 , aucto-
 e pecca-
 minati &
 n asserit,
 tus blas-
 provo-
 peccati
 homines
 rena-

mitti; si vero illam evitasset, cum evitare potuerit, peccatum hoc illi quoque Deus condonasset. Sin vero prius obtinet, ^{omnis} finalem cum spontanea veritatis agnitæ impugnatione & blasphemia necessario connexam esse, & utramque simul peccatum in Sp. S. efficere, verum quidem est, peccatum hoc remitti non posse, sed absolute esse irremissibile. Sed tum ulterius quærendum foret, quænam esset ratio huius necessarii nexus incredulitatis finalis cum voluntaria illa veritatis agnitæ impugnatione & persecutione? Aut illa ratio continetur in ipsa natura huius veræ doctrinæ impugnationis, aut in voluntate Dei, qui, hoc crimine commisso, omnia gratiæ media homini subtrahit, ita ut plane non possit converti, & in Christum credere. Sed utrumque membrum oppido falsum est. Nam illa veritatis agnitæ abnegatio & impugnatione, quantumvis malitiosa & voluntaria, per se conversionem hominum & fidem in Christum minime reddit impossibilem. Quamvis enim huius generis homo rarissime, quod concedo, aut plane nunquam *per media gratiæ ordinariæ* convertatur, quo minus tamen Deus illum *extraordinariæ* convertat, nihil impedit. Scilicet sicuti extraordinaria gratiæ media fortiora sunt ordinariis, & per illa multi homines conversi sunt, qui per hæc converti non potuerunt, sic & hominem obduratum, qui veritatem reclamante conscientia abnegavit, omnibusque ordinariis gratiæ convertitricis mediis obicem constanter posuit, extraordinariæ converti posse, nullus dubito. Nec obstat locus Ebr. VI. 4. seqq. Quod enim ibidem *absolute* impos-

impossibile dicitur, id *secundum quid* intelligi, & per
ingentem conversionis difficultatem explicari debet.
Hanc interpretationem non esse violentam, & in-
tentioni Sp. S. contrariam, ex multis scripturæ lo-
cis manifestum est, quæ de impossibilitate loqui vi-
dentur, & tamen re vera tantum de difficultate qua-
dam agunt. ex gr. i. Jo. III. 9. Matth. XIX. 26. coll. 23.
Marc. X. 27. coll. 24. Luc. XVIII. 27. coll. 24. Multo
minus impossibilitatis fidei & conversionis ratio qua-
renda est in voluntate Dei, quasi hominem, com-
misso hoc peccato, convertere noller, & illum pro-
pterea omnibus gratiæ mediis ad fidem excitandam
necessariis carere cogeret. Quemadmodum enim
nullum peccatum adeo magnum & abominabile est,
quin gratia divina, utpote infinita, illi remittendo
sufficeret, sic & Christus pro omni peccato, quan-
tumvis maximo & atrocissimo, plenissime satisfecit.
Quoniam vero inferius hac de re copiosius loquar,
uberiori illius explicatione & demonstratione nunc
superfedeo. Interim ex dictis abunde patet, volun-
tariam illam agnitæ veritatis abnegationem & im-
pugnationem dici haud posse irremissibilem, quam-
vis finalis incredulitas accedat, neque adeo crimen
illud esse, quod Salvator noster peccatum & blasphe-
miam in Sp. S. vocavit.

§. XII.

Verior sententia proponitur.

Itaque hæc mihi verior sententia esse videtur,
quod peccatum in Spiritum S. sit *malitiosa resistentia*,
quæ extraordinariis gratiæ mediis a peccatoribus in
conversione sua opponitur. Ille vero, extraordinariis

gratiae mediis malitiose resistit, qui veritatibus celestibus probe intellectis & per evidentissima miracula demonstratis non assentitur, sed potius contra conscientiam illas negat, impugnat, blasphematur, neque adeo illarum virtut & efficacia se converti patitur. Inde manifestum est, peccatum in Spiritum sanctum, ex mea quidem sententia, ab eo committi, qui veritates ad salutem scitu necessarias, quas probe intellexit, & de quibus non solum evidentissimis principis ac testimoniis, verum etiam a Deo immediate per miracula convictus est, negat, mendacia, & absurdas opiniones esse calumniatur, omnesque voluntatis inclinationes, quas illarum certa cognitio operari poterat, omni conatu impedit.

§. XIII.

Consensus aliorum proponitur.

Ne quis vero sententiae novitatis specie statim in limine tractationis terreatur, ante omnia monendum mihi est, huius me non esse inventorem, sed eam iam placuisse b. IO. REINH. RVSIO, insigni quondam Theologo, qui in *Harm. Evang. Lib. IV. cap. XIV. Tom. I. p. 105*, ita scribit. *Omnes ergo reos fieri putamus peccati in Sp. S. qui extraordinariam Dei in miraculis per Moysen, Prophetas, Christum & Apostolos editis potentiam, & mera animi malitia, non vi aut metu coacti, nec ignari documentorum divinitatis & virtutis, qua exornati fuerint, variorum, convitiis proscindunt, & contra conscientiam diabolo adscribunt.* Hoc ipsum factum fuisse Judaeorum malitiam, quam Christus blasphemiam in Sp. S. vocat, multi ante eum confessi sunt. Ipse RVSIVS pro hac sententia laudat

laudat GENEBRARDVM, IANSENIUM, HACKSPANIVM, LIMBORCHIVM. Per illuſtris & ſumme venerabilis DE MOSHEIM huius ſententiæ defenſorem facit IO. HALESIUM in erudita *comment. de vita, fatiſ & laboribus Haleſii*. p. 195. B. FECHTIVS Theologi cuiusdam mentionem facit, in lect. ſuper Sill. diſp. 16. §. 3. 4. 5. qui eodem modo de peccato in Sp. S. ſenſit, & ipſe fatetur, *ſententiam hanc niti clariffima ſcripturæ expoſitione*. His addo LVCAM OSIANDRVM qui in not. ad Matth. XII. 31. 32 non ſolum diſerte teſtatur, Chriſtum horrible peccatum Phariſæorum, qui divina miracula Chriſti contra ſuam ipſorum conſcientiam blaſphemarunt, & principi dæmoniorum adſcripſerunt, vocaſſe peccatum in Sp. S. Sed etiam paulo poſt ita ſcribit: *Phariſæi ex miraculis Chriſti, quorum ipſi multa coram viderant, in conſcientia ſua conviſti erant, quod illa divina eſſent miracula, & quod Chriſtus a Deo eſſet miſſus; ſed quia ipſius perſonam oderant, malitioſe & contra conſcientiam admiranda opera Sp. S. non ex ignorantia, ſed ex malitia, blaſphemabant, & ea Satanz tribuebant. Hi dicuntur Spiritum Sanctum blaſphemare. Nec aliter peccatum in Spiritum Sanctum interpretatus eſt HAMMONDVS, qui propterea laudatur a CLERICO in not. ad h. l.*

§. XIV.

Explicatur, & oſtenditur, Phariſæos ſecundum hanc notionem pecc. in Spir. S. commiſſiſſe.

Quamvis autem hi & forte plures alii tantummodo fatentur, Phariſæorum calumniam, qua opera Chriſti vere divina ex indurati cordis malitia Satanz adſcribebant, fuiſſe peccatum in Spiritum ſanctum,

Etum, hæc tamen testimonia de singulari quorundam hominum facto sufficiunt, ad demonstrandam notionis veritatem, quam supra §. 12. proposui. Ecur enim Christus tot tantaque miracula in conspectu Phariseorum edidit? Nonne hæc omnia eum in finem facta sunt, ut illi personæ & doctrinæ Christi hostes evidentissime & solidissime convincerentur, Jesum Nazarenum, quem tantopere odissent, & persequerentur, vere esse Messiam Patribus promissum, & omnia esse vera Dei oracula, quæ ex illius ore audirent? Itaque hæc ipsa miracula, de quibus tam contumeliose loquebantur, erant extraordinaria media, quibus Deus aut Sp. S. cui opus regenerationis nostræ appropriatur, ad illos convincendos & convertendos uti volebat. Neque Pharisei in conscientia sua negare poterant, opera Christi esse manifesta & omni exceptione maiora testimonia, eum esse Messiam & Prophetam a Deo missum. Ita enim NICODEMVS suo & fratrum suorum nomine Christum alloquitur: *Rabbi, scimus, te a Deo venisse Doctorem; Nemo enim tanta signa edere potest, quæ tu facis, nisi sit Deus cum illo.* Jo. III. 2. Nihilo tamen minus ex odio adversus Christum, & ex amore suæ opinionis, quam de mundano Messia animo conceperant, publice negabant, hæc esse opera divina, & malitiose calumniabantur, Christum habere Spiritum impurum, & per principem daemoniorum hæc prodigia facere. Estne vero hoc malitiose resistere extraordinariis mediis, quibus gratia Dei in hominum conversionem utitur? Estne hoc efficere aut impedire, quo minus extraordinaria gratia Sp. S. opus

opus conversionis in cordibus hominum perficere possit? Videmus ergo, perinde esse, siue dicamus, peccatum in Sp. S. esse calumniam Pharisaorum, qua opera divina Christi Satanæ contra conscientiam adscribebant; siue, illud esse maliciosam resistantiam, quæ extraordinariis gratiæ mediis in conversione hominum adhibitis opponitur. Sicuti enim Pharisæi Christi opera calumniati re vera extraordinariis gratiæ convertriciis mediis obicem posuerunt, sic & illi, qui his mediis resistunt, & illis adhibitis suam conversionem impediunt, simili modo delinquant, ac Pharisæi, peccati in Spiritum sanctum a Christo accusati.

§. XV.

Exempla huius peccati, Et cur sint varia?

Iam non opus est, ut prolixè ostendam, priorem peccati in Sp. S. characterem §. 4. exhibitum in ea notione contineri, quam hæctenus proposui. Vidimus enim §. 14. crimen illud, quod ego peccatum in Sp. S. esse volui, esse tale peccatum, quale Pharisæi committebant, cum de Christo & eius divinis operibus contumeliose loquerentur. Similis facti reus erat Pharaos, cum a Deo roties monitus Israelitas tamen dimittere nollét. Esse enim Dei voluntatem, ut hic populus ex Aegypto egrederetur, & ut mandato per Moysen publicato obsequium præstaret, ipse in conscientia sua negare non poterat. Tot enim miraculis, quæ expertus erat, & quæ ne ipsi quidem magi, omni auxilio Satanæ suffulti, imitari poterant, Deus illum hac de re convicerat. Hæc miracula erant extraordinaria media Pharao-

C

nem

nem convertendi. Sed nihil efficere poterant propter constantem & malitiosam resistantiam, quam Pharao spiritui sancto opponebat. Quod rariora huius criminis exempla prostant, inde fit, quia vel rarissime miracula in regno gratiæ eduntur, sufficientibus quippe mediis homines convertendi ordinariis, vel quia eum supremum malitiæ & indurationis gradum attigisse oportet, qui in Spiritum sanctum peccat. Hinc facilis erit responsio ad quæstionem; num & hodie adhuc peccatum illud committi possit? sane post Christi tempora & insignem illam Pharisæorum, qui in Spir. S. contumeliosi fuerunt, malitiam peccatum illud commissum esse, aut committi saltim potuisse, non dubito. Cum enim Ecclesia per Apostolos fundaretur, Deus ad convertendos homines miraculis sæpe usus est. Huius rei exemplum est ipse D. PAVLI conversio. Is si voci cum eo in via loquenti non obtemperasset, nec doctrinæ evangelicæ, quam ex ore Ananiæ hauriebat, assensus fuisset, sed potius persecutioni præconum Evangelii, ut fieri poterat, inhæssisset, certe in atrocissimum hoc peccatum contra Spiritum sanctum incidisset. Vid. Act. IX. 1. seqq. Sed postquam ecclesia testimonio & miraculis Spiritus sancti sufficienter fundata est, nec opus divina sapientia dignum esse videtur, miracula absque necessitate cumulare, & homines, qui ordinaria atque hæc abundantissima media spernunt, extraordinariis convertere, non facile datur occasio, peccatum in Spiritum sanctum committendi.

§. XVI.

Ratio prima denominationis peccati in Sp. S.

Ratio, cur Christus crimen hoc peccatum in Sp. S. vocare voluerit, *duplex* reddi potest; eademque vel *generalis*, & ad quodcunque peccatum in Sp. S. applicabilis, vel *Specialis*, & ad factum Judæorum a Christo damnatum accommodanda. Priorem quod attinet, hanc esse arbitror, quod peccatum illud, de quo diximus, *summus gradus est resistentiæ operationibus Spir. S. in conversione hominum oppositæ*. Nimirum quia opus conversionis vere divinum Spiritui sancto in specie appropriatur, in Sp. S. quoque peccat, quicumque auxiliis & operationibus gratiæ resistit. Sed operationes istæ sunt vel *ordinariæ*, vel *extraordinariæ*. Et qui posterioribus obicem ponit, illius resistentia utique est fortior & magis destanda. Quare quemadmodum sæpe fit, ut nomen generis alicui speciei propter eminentiam aut intensiorem gradum simpliciter tribuatur, sic & illa malitia, qua gratia convertens extraordinaria impeditur, speciatim dicitur peccatum in Spir. S. quia est præcipua huius peccati Species, & maximus illius gradus.

§. XVII.

Secunda ratio.

Posterior ratio hæc est: Judæi admiranda divinitatis & omnipotentia Christi documenta in eius miraculis videbant, & quoniam nihilominus calumniabantur, eum habere dæmonem, adeoque divinitatem eius publice demonstratam blasphemabant, recte *in Spiritum Sanctum peccasse* dicuntur. Etenim

XVI.

divinam Christi naturam aut simpliciter *Spiritum* aut cum adiecta determinatione *Spiritum Sanctum* dici, multa scripturæ loca testantur. Vid. Rom. I. 4. 1. Pet. III. 18. 1. Tim. III. 16. Inprimis vero infinitam filii Dei potentiam, quam blasphemabant Judæi, per Spiritum Dei intelligi, inde patet, quod Christus Luc. XI. 20. inquit, se dæmonia *per digitum Dei* expellere. Nam si Judæi blasphemix in Sp. S. rei dicuntur, quia opera Christi Satana tribuerant, quæ tamen ipse per digitum Dei fecerat, sane hic digitus Dei idem est, quod Christus Sp. S. vocat. Iam vero hic digitus Dei est omnipotentia divina Vid. Exod. VIII. 19. Ergo in Sp. S. peccare est divinam Christi omnipotentiam blasphemare. Et quoniam demonstratio huius potentix simul est manifestatio eius divinitatis, in Sp. S. peccare dici etiam potest divinam Christi naturam blasphemare.

§. XVIII.

In transitu explicatur, quid sit peccatum in filium hominis.

Inde vero simul haud difficulter intelligi potest, quid sit *peccatum in filium hominis*. Scilicet hoc peccato in Spiritum sanctum opponitur. Quemadmodum igitur in Spiritum Sanctum peccare est Christum blasphemare, quando ille divinitatem suam evidentissimis argumentis demonstravit; sic in filium hominis peccat, quicumque Christum lædit, quando in statu exinanitionis suæ ut merus homo externe apparuit. Novimus enim, Christum ad tempus carere voluisse plenario divinatorum idiomatum usu, atque ut alium quemcunque hominem nonnunquam comparuisse, ut pati & mori posset pro peccatis hominum.

minum. Phil. II. 6. seqq. Neque tamen in hac forma placebat Judæis. Docebat enim multa, quæ illis exosa erant. Refutabat illorum falsas legis interpretationes. Manifestabat eorum hypocrisin. Associabat se peccatoribus. Et id genus alia fecit, quæ minime probabantur Judæorum doctoribus. Inde occasionem avide sumebant sanctissimam Christi personam calumniandi. Huius generis blasphemiam Christus ipse refert Matth. XI. 19. Et qui illius rei erant, in filium hominis peccarunt. Nam Christus eo tempore saltem in forma hominis hominibus visus est, nec talia divinitatis & omnipotentia suæ Specimina edidit, qualia tunc videbant Pharisei, cum criminarentur, Christum habere dæmonem, & per principem dæmoniorum eicere malos Spiritus.

§. XIX.

Quando peccatum aliquod irremissibile sit?

Nunc tandem ad rei caput, agendum, accingamur, disputaturi de peccati huius irremissibilitate. Equidem nondum probatum est, peccatum illud, quod ego blasphemiam in Sp. S. esse volui, vere esse irremissibile, quamvis hoc sit peccati huius character proprius; inferius tamen certissime apparebit, cum in peccati cuiusdam irremissibilitatis causam veram & unicam inquisivero, atque eam in hoc solo peccato, quale §. 12. descripsi, conspicuam esse ostendero. Si peccatum aliquod prorsus irremissibile est, aut in se adeo grande & atrox est, ut Deus plane nolit huius generis peccatum condonare, aut non potest remittere, quamvis velit. Priori casu peccatum irremissibile foret ex defectu gratiæ sufficientis;

posteriori vero ex impossibilitate rei. Huius vero impossibilitatis iterum duplex esse potest fundamentum. Etenim aut nulla pro eiusmodi peccato præstita est satisfactio, aut, eo commisso, impossibilis est satisfactionis illius apprehensio, quæ fides dicitur. Itaque si peccatum aliquod remitti haud potest,

1. aut deficit gratia sufficiens, h. e. voluntas divina peccatum illud remittendi.
2. aut non præstita est Satisfactio pro eodem;
3. aut, eo commisso, fides est impossibilis.

§. XX.

Peccatum in Sp. S. non est irremissibile ex gratia div. defectu.

Ob defectum gratiæ sufficientis aut voluntatis Dei peccata remittendi nullum peccatum, adeoque nec peccatum in Sp. S. est irremissibile. Nam

1. Quamvis peccata gradibus a se invicem differunt, omnia tamen sunt infinitæ Dei essentiæ læsiones, & mala, quæ infinito odio Deus averfari & detestari debet. Quod si itaque ex his unum peccatum adeo magnum foret, ut Deus illud condonare nolleret, neque adeo, quamvis posset, pœnitentiæ & fidem dare, certe nec reliqua peccata remittere vellet. Gradus enim, quibus differunt, non variant essentialem, ut ita loquar, peccatorum malignitatem. Quare si Deus a se impetrare potuit, ut unum peccatum, quod est infinita suæ essentiæ læsio, remittere vellet, gratia eius & remittendis quibuscunque aliis sufficit, quæ ultra essentiæ divinæ læsionem non assurgunt.

2. Qui

2. Qui peccati alicuius atrocitatem tantam esse iudicat, ut illud, quamvis possit, condonare tamen nolit, illius gratia & misericordia non est infinita. Ecquid enim est infinita gratia, nisi propensio & inclinatio ad peccatorum quorumcunque, quantumvis atrocissimorum, remissionem? si peccatum aliquod adeo exuberaret, ut gratia divina illi remittendo non sufficeret, hæc sane finita foret, & certis limitibus circumscripta.

3. D. PAVLVS Rom. V. 20. inquit: *Vbi peccatum abundavit, ibi gratia supra modum exuberavit.* Peccatum abundare dicitur, cuius magnitudo & atrocitas plene apparet, ut ex præcedentibus verbis colligi potest: *Lex ingressa est, ut abundaret peccatum.* Lex enim non efficit, ut peccatum sit magnum, sed, ut atrox & detestabile esse cognoscatur. Itaque hoc vult Apostolus: Quamvis peccata ullibi deprehendantur adeo magna, ut atrociora esse non possint, tamen non licet de divina gratia desperare, quoniam hæc multis modis peccato omni abundantior est, & nulla peccati atrocitas voluntatem Dei illud remittendi limitat.

4. Quando Deus Ezech. XXXIII. II. & alibi testatur, se nolle ullius peccatoris mortem, simul promittit, se peccata quæcunque, quantum in ipso est, remittere velle. Noluntas enim peccatum aliquod remittendi absoluta involvit voluntatem absolutam ut quidam peccator moriatur.

vero
amen-
præ-
libilis
citur.

verna

est.

s Dei
pen-

m dif-
fentia
verfari
n pec-
dona-
ntenti-
mitte-

n va-
mali-
it, ut
ia læ-
s qui-
vinæ

Qui

§. XXI.

Dissensus.

Hæc argumenta satis probant, Christum peccatum in Spir. S. non ideo irremissibile dixisse, quod gratia divina deficeret, ad illud remittendum sufficiens. Justo igitur duriora hæc mihi videntur verba IOANNIS CALVINI, quæ in Harm. Evang. ad Matth. XII. 31. 32. p. 159. leguntur. *Certum est reprobationis signum in Spiritum blasphemia. Sicuti enim fieri posse negamus, ut qui vere Spiritu regeneratus est, se in tam horrendum scelus præcipitet, sic rursus tenendum est, qui exciderint, nunquam resurgere, imo Deum hac quoque in parte gratiæ suæ contemptum ulcisci, quod reproborum corda obduret, ut ad resipiscentiã nunquam adspirent.*

§. XXII.

Nec est irremissibile ex defectu satisfactionis.

Peccatum in Spir. S. ex defectu satisfactionis pro eodem irremissibile esse, ideo negamus, quia Christus pro quocunque peccato satisfecit.

1. Testantur id loca scripturæ 2. Cor. V. 14. 15. Ebr. II. 9. 1. Jo. II. 2. & multa alia.

2. Si Christus pro peccato quodam non satisfecisset, aut Deus pro illo sibi satisfieri noluit, aut Christus satisfacere non potuit. Sed utrumque membrum falsum est. Prius arguit defectum gratiæ & voluntatis divinæ quædam peccata remittendi, quem refutavi §. 20. Posterius tollit verum & præcipuum Mediatoris characterem. Christus enim, qui pro peccatis nostris satisfecit, divino intellectu præditus est, quem cum humana natura communi-

cave-

caverat
compr
sissimo
debe
satisfec
3. C
minis
patere
maxim
lem.
aliud
illoru

ctiu
tern
quan
pecc
non
ad e
euli
a C
fina
seq
Q
cer
pr
nul
tur,
opto

caverat, ut haec quoque peccati in Sp.S. atrocitatem comprehendere, illud sibi ipsi imputare, & intensissimos dolores, quos tam grande scelus efficere debebat, sentire possit. Itaque & pro hoc peccato satisfecit.

3. Quod nisi fecisset Christus, Judaeos huius criminis reos semel factos, ut ad frugem se revocari paterentur, hortari non potuisset, quod tamen fecit, maxime post ultimum ingressum in urbem Jerusalem. Homines enim ad poenitentiam vocare nihil aliud est, quam illos hortari, ut satisfactionem pro illorum peccatis praestitam fide apprehendant.

§. XXIII.

Dissensus Apparens.

Equidem celeberrimus Theologus IAC. CARPOV, cuius fidelissimi praeceptoris magna in me merita aeternum veneror, aliam sententiam tueri videtur, quando in Theol. Rev. Tom. II. §. 396. asserit, pro peccato in Sp. S. consummato Christum satisfactionem non praestitisse. Sed monendi sunt lectores nostri, eum ad essentialia huius peccati incredulitatem finalem retulisse, adeoque pro hoc peccato non satisfactum esse a Christo asseruisse, quatenus non satisfecit pro *omnino* finali. Ego vero finalem incredulitatem potius consequens, quam essentialia huius peccati esse volui. Quare si eius argumenta adgredi vellem, ad aliud certamen mihi descendendum foret, quod tamen ad praesens negotium non pertinet. Sunt tamen nonnulla, quae sententiam meam propius tangere videntur, & quae ut distinctius evoluta essent, vehementer opto. Fecit id forte Vir Incomparabilis in scriptis re-

D

centioribus novo suo adversario oppositis, quae tamen mihi a literarum commercio paululum remoto legere non contigit. Itaque, quid mihi videatur, ex animo discendi cupido proponam. Nam a tanto viro doceri, quam cum eo disputare malo.

§. XXIV.

Monitum de satisfactione non praestita pro incredulitate finali primum.

Quando probat, Christum pro incredulitate finali, atque hinc pro peccato in Sp. S. cui illa adhaeret, non satisfacisse, hoc argumentandi genere utitur: *Si Christus pro finali incredulitate satisfacisset, illam Deus dupliciter puniret, sc. in Christo & in homine finaliter incredulo.* Ratio consequentiae: *Quia homines finaliter increduli damnantur.* Cum vero consequens iustitiae divinae repugnare illi videatur, antecedens quoque falsum esse adferit. Vid. Theol. Dogm. Rev. Tom. II. §. 395. Quodsi hoc argumentum sibi constaret, meae quoque adsertioni opponi posset, quod scilicet Christus pro peccato in Spiritum sanctum satisfacerit. Quamvis enim nego, incredulitatem hanc finalem ad essentiam peccati in Sp. S. pertinere, negare tamen non possum, illos, qui hoc scelus semel perpetrarunt, aeternae morti obnoxios esse, & actu damnari. Assensum vero meum moratur, quod haec argumentatio generale illud principium supponere videtur: *Quodcumque peccatum in ipso homine aeterna morte punitur, pro illo Christus non satisfacit.* Sed, hoc concessio, nullum est peccatum damnatorum, pro quo satisfactio praestita est a Christo. Nam finaliter increduli non solum propter ^{transitivam} finalem damnantur, sed potius omnium peccato-

catorum poenas dant, quia hæc, deficiente fide, illis nunquam remissa fuerunt. Hoc vero ne ipsi quidem celeberr. CAROVIO placere, vel inde patet, quod afferit, Christum pro omnibus peccatis contra legem operum satisfecisse.

§. XXV.

Monitum secundum.

Non adeo absouum mihi videtur dicere, Christum pro incredulitate finali quidem satisfecisse, sed homines nihilominus propter illam damnari, quia hanc satisfactionem nunquam apprehendunt. Quenim sic sentiunt, horum, arbitror, mentem hanc esse: Christus præstitit satisfactionem, quæ nunquam apprehendi potest. Et contra hanc sententiam nihil aliud obici posset, quam quod eiusmodi satisfactio superflua & frustranea foret. Verum ad id responderem: Satisfactionem hanc non quidem prodesse ad actualem peccatorum remissionem; esse tamen alio respectu magnæ utilitatis; quippe per illam declarari, Deum omnes homines salvare seruo velle, nec quicquam prætermisisse, quod ad hominum salutem necessarium videri poterat; vocationis reprobatorum eandem esse rationem; per illam enim reprobatos actu non converti; illis tamen Deum deesse haud potuisse, ne culpa damnationis eiusmodi hominum in ipsum Deum relaberetur.

§. XXVI.

Monitum tertium.

Monet celeberrimus Auctor Sch. 4. §. 395. l. c. Christum quidem pro omnibus peccatis contra legem operum, sed non pro omnibus contra legem fidei satisfecisse. Sed quid respondendum nobis foret, si quis ex illius

placitis obiiceret? Incredulitas finalis est peccatum contra legem fidei; (Theol. Rev. Tom. II. §. 64.) Huius vero legis summa est: Crede in Christum finaliter; (Ibid.) Sed ipsa lex naturae, quibusdam ex revelatione suppositis, hanc specialem infert: Crede in Christum; (Ibid. §. 62.) Et quia lex naturae in decalogo continetur, eadem lex dici potest lex operum; (Ibid. §. 64.) Jam vero Christus pro omnibus peccatis contra legem operum satisfecit; (Ibid. §. 395. Sch. 4) Ergo & pro incredulitate finali.

Has difficultates, in quas causam irremissibilitatis peccati in Sp. S. quaerens forte incidi, certe non alio fine propono, quam ut mihi & aliis satisfiat, qui mecum de veritate huius thesae adhuc dubitant, & a viro acutissimo in re tam perplexa erudiri cupiunt.

§. XXVII.

Vera causa peccati in Sp. S. irremissibilitatis quae esse possit?

Vidimus hucusque, peccatum in Sp. S. neque ex defectu gratiae sufficientis neque ex defectu satisfactionis pro illo praestitae irremissibile esse. (§. 20. 22.) Jam vero praeter has irremissibilitatis peccati cuiusdam causas alia concipi haud potest, quam impossibilitas fidei. (§. 19.) Ergo si peccatum in Sp. S. remitti haud potest, ex hac sola causa irremissibile esse debet, quod fidem in Christum absolute impedit, & impossibilem reddit.

§. XXVIII.

Pecc. in Sp. S. impossibilem reddit fidem.

Fidem vero & poenitentiam per peccatum in Sp. S. absolute impediti, seu, ut distinctius loquar, hominem in hoc scelus semel lapsum poenitere aut in Christum credere haud posse, quamvis Deus eum convertere serio velit, ex his thesibus manifestum erit:

I. Fides

1. Fides est donum Dei omnipotentis, nec homo ex viribus naturalibus in Christum credere potest;

2. Largitur vero fidem hominibus per quædam media, quæ aut ordinaria aut extraordinaria sunt;

3. Atque his ita operatur Deus, ut homini non sit impossibile, illis mediis resistere, adeoque fidem quam Deus homini conferre serio & efficaciter volebat, impedire;

4. Resistentia, quæ tantum ordinariis mediis ad convertendos homines destinatis opponitur, fidem non prorsus impedit, aut impossibilem reddit, quoniam extraordinariis, quæ ordinariis plerumque fortiora sunt, illa vinci, & fides homini conferri potest;

5. Qui vero extraordinariis gratiæ mediis obicem ponit, multominus ordinaria in se operari patitur, & hinc nullo modo converti potest.

6. Cum ergo peccatum in Sp. S. sit malitiosa resistentia, quæ extraordinariis gratiæ mediis in opere conversionis opponitur, (§. 12.) hoc quoque peccatum fidem in Christum impossibilem reddit, hominumque conversionem absolute impedit.

§. XXIX.

Es hoc est vera irremissibilitatis causa.

Quoniam itaque peccatum in Sp. Sanct. hominem ita indurat, ut amplius converti & in Christum credere non possit, (§. 28.) & sine fide nulla peccatorum remissio speranda est, (per princ. th.) *Christus peccatum hoc recte dixit irremissibile, non aliam huius irremissibilitatis causam supponens, quam fi-*
dei

et peccatum

II. §. 64.)
Christum fi-
ibusdam ex
fere: Crede
aturæ in de-
lex operum;
ibus pecca-
§. 395. Sch.

irremissibili-
i, certe non
tishat, qui
abitant, &
i cupiunt.

possit?
S. neque
efectu satis-
e. (§. 20. 22.)
ccati cuius-
impossibile
remitti hand
bet, quod fi-
bilem reddit.

atum in Sp.
oquar, ho-
tere aut in
is eum con-
stum erit:
1. Fides

dei impossibilitatem, resistentia tam malitiosa contra-
 Etam. Id pro sua scripturam interpretandi scientia
 probe intollexit B. LUTHERVS noster, qui in *Ser-
 mone de pecc. in Sp. S.* inquit, peccatum hoc esse,
 quod tanquam peccatum ab homine agnosci nec vult
 nec potest, quamvis homo illus & extraordinarie a
 Spiritu Sancto vincatur. Et quoniam peccato-
 rum agnitio illorum remissionem præcedere debet,
 inde concludit, peccatum hoc remitti haud posse.
 Est autem peccatorum agnitio pars poenitentiae, &
 hinc necessarium fidei requisitum. Quando igitur
 peccatum in *Sp. S.* propter impossibilitatem agnitio-
 nis illius irremissibile esse dicit, sane, fidei impossi-
 bilitatem unicam & solam huius irremissibilitatis causam
 facit. LUTHERI oratio citata legitur circa
 finem Tom. XIV. Opp. Ed. Lipsf.

00 A 6359

ULB Halle
002 916 746

3

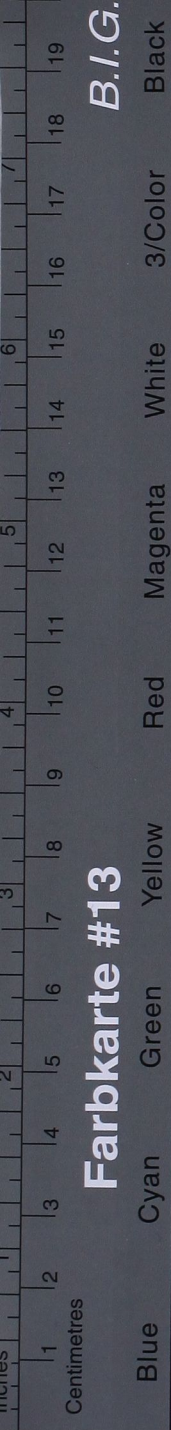
VD 18

W 17

Retrow

B.I.G.

Farbkarte #13

DE
C C A T I
V M S A N C T V M
I S S I B I L I T A T E
A U G V R A L I S T H E O L O G I C A
Q V A M
E A T Q V E P R O M O T O R E
M M E V E N E R A B I L I
O R O T I M O T H E O
I D E L I O

AC LVNEBURG. DVICIS SVPERINTENDENTE
LIS LIBERI REGIO-LOTHARIENSIS ABBATE,
IN ACADEMIA IVLIA CAROLINA, ET PROT-
NSI ACAD. H. VICERECTORE, FACVLT.
AD HUNC ACTVM CLEMENTISSIME
O PRO-CANCELLARIO,

T H E O L O G I A H O N O R I B V S
I S E Q V E N D I S
R T I I M D C C X L V I I I .

E T P O M E R I D I A N I S
I L E O M A I O R I
A M I N I S V B M I T T E T
A V C T O R

N E S T V S S C H V B E R T

C H A V M B V R G . A C L I P P E N S . A C O N S I L . S A C R I S
E R I N T E N D E N S , E T P R O T - E C C L E S .
A D T H A G E N S I S .

O . R . M D C C L X .

M S T A D I I
L I D I E T . S C H N O R R I I ,
T H Y P O G R .